

Cé cé cé pé

(RÉSZLETEK)

(9.1)

(K) néhány nappal a Falomlás előtt repült Berlinbe. Schönefeld, Kelet-Berlin. Többször járt Berlinben, először tizenhárom éves korában, csereüdültesen, németül tanulni. Hogy valami ragadjon rá a németből. Kelet, szovjet zóna, pár évvel azelőtt húzták föl a falat a város közepén. Három évvel azelőtt. Előbb szögesdróthálót húztak keresztül a városon, aztán azt elbontották, és két sor betonfalat telepítettek a szovjet zóna határára.

(4.1)

A cseregyerek nagydarab, csontos prolifiú Karl-Marx-Stadtból, négy-öt napig (K)-éknál lakott, nemigen lehetett érteni, amit beszélt. Nem beszélt sokat, gyakorlatilag meg se szólalt, nem mosolygott, nem akart semmit, nem nézett senki szemébe, ha szóltak hozzá, picit elfordította a fejét. És sebesen pislogott hozzá. Mintha inkább fülelne, mint nézne. Úgy nézett, hogy hallgatott.

(0.5)

A családban többé-kevésbé mindenki beszélt németül. Kivéve (K) nagymamáját, aki, ha meghallotta, hogy németre váltanak előtte, egyszerűen kiment a szobából. Fömlállt, szó nélkül kiment. Semmi cirkusz. (K) nagypapja németül számolt, énekelgetett magában, és lelkesedett Hitlerért. Állítólag lelkesen hallgatta a rádióban Hitler beszédeit. Legalábbis a háború előtt. A háború vége felé már nem.

(0.6)

Urak, van ilyen. Van, van. Már nincs. A kommunizmusban még volt, legalábbis az elején. (K) anyja meg a nővére, budai úrilányok, két hibátlan

darab, eltéveszthetetlen gesztusokkal. Tartás, hanghordozás. Fennhordott orr. Nem nagyon fenn, mondhatni, hogy a helyén. Néha kissé följebb a kelletténél – de azt azért pontosan tudták, mi a *kellet*. Összevillan a szemük, apró, gúnyos mosoly, azonnal megtalálják a hangot bárkivel. Akivel akarják. Akivel kell, az úgynevezett egyszerű emberekkel is. Akivel nem fontos, azon átnéznek, az egyszerűen nincs is. Nem létezik. Tudnak bridzselni, németül, belépni bármiféle emberekkel teli terembe, nejlonharisnyát szexisen fölhúzni. Főzni. Nem mindent. Nem tudnak mindent.

(0.7)

Nem tudnak főzni mindent. Tudnak bógnizni, de csak egyedül, ha jól be-zárkóznak a szobájukba. Klimpírozni bármely pianínón, korcsolyával csinos nyolcasokat írni, tárgyalni, társalogni, és ez már szinte minden. Lehet, hogy mindent tudnak? Egyik jól főz, a másik rosszul, de az is még elég jó. Két-három tuti sütemény. Cigiznek. Tudják az illetet. Nem rosszak, de nem túl jók, nem panaszkodnak, van stabil ízlésük, autentikusak és képmutatók, nem prúd, gyors, okos, üresfejű, önfejű nők. (K) anyja, meg annak a nővére, Lonci. Könnyen veszik.

(1.1)

A legnehezebbet is könnyen veszik, legalábbis te úgy fogod látni. Olykor kibillen az ízlés, mint magas sarkú cipőben a boka, akkor is, ha a gazdája halálbiztosan lépked benne. Osztályuk és korosztályuk mintapéldányai, akik tévedhetetlenül, megtéveszthetetlenül bemérik hajszálpontosan, ki hova tartozik, hogy von Haus aus miként van eleresztve. Egymásra pillantanak, egyetlen villanás, apró, cinkos mosoly, ennyi. Közben meg a nyomasztó, megalázó szegénység. Grízes tészta. Mákos tészta az ebéd, nem elég mákkal. Nem elég porcukorral. Kiereszted a csapot, hogy megfelelően hideg legyen a víz. Káposztás cvekedli lesz már megint. Eszed, baszd meg, a grízes tésztát már megint, ezüst eszcájggal. Eszed, nem eszed. Azzal eszed, ami van. Turkálsz benne. Nem kapsz mást, ilyen a kommunizmus.

(0.8)

Kommunizmus van, ez (K) számára a hétfői vagy a csütörtöki bridzspartik előtti családi beszélgetésekből derült ki. Vagyis hát semmi nem derült ki. Már az is, vagy az se, hogy egyáltalában valami van, úgy érteve, hogy kommunizmus van vagy nincs. Jönnek a vendégek nagy zajjal, hangosan és egyszerre beszél mindenki, izgatottak, túlzottan is vidámak, most kicsit lerázták ma-

gukról a fáradtságukat. Az ólmos szürkeséget. Hát igen, a kommunizmust, akármit is jelentsen az. De mit jelent? Ül a fotelben Miki és Loli, és hevesen komcsiznak. A rendszer meg a kommunisták, így meg úgy, 'hú, de finom a pogácsa, Ilonka néni!' 'Isteni ez a pogácsa', közli Miki bácsi, és próbál kezét csókolni (K) nagymamájának, de az nem engedi. Átülnek a kártyaasztalhoz, (K) meg a testvére kapnak egy korty szürkebarátot, nézhetik még egy darabig a licitet. Miki emelt hangon beszél, amikor a zsidó főnökét említi, valamennyire lehalkítja magát. Lolcsi is a zsidó főnökét emlegeti, hogy az mennyire egy rendes fickó. És milyen jóképű! Ez többször is elhangzik, Loli nevet, Miki arca ilyenkor elkomorul, percekig nem szólal meg. 'Szerintem volt valami a Loli néni meg a főnöke közt', közli (K) húga (K)-val. (K) nem érti. 'Hogyyogy valami?' 'Hát valami!'

(3.1)

'Honvágyam van', jelenti be a hatos villamoson Buda felé (K) anyja (K)-nak. Közben nem néz a fiára. Sose mondta ki azt, hogy Rudas László utca. Vagy Lenin körút. Marx tér, Rózsa Ferenc utca, November hetedike tér, Népköztársaság útja, ez komcsi, ezeket nem is lehet kimondani. Nem az, hogy nem mondta ki, hanem kizárólag a régi nevüket mondta. Fura, de (K) arra nem emlékszik, hogy az apja hogy oldotta meg ezt, mondta-e vagy nem. Ha mondta, semmiképp nem azzal az intonációval, ahogy (K) anyja. Közömbösen beszélt, mint aki rég feladta. Régóta, eleve feladta az egézsét.

(1.18)

Egy összességében rózsaszínű nő, hangosan beszél, sivít nevetés közben. Hisztizik, ez (K) anyjának a szava. 'Mit hisztizik össze itt ez a Margit!' (K) ül a szőnyegen, igyekszik belesni a Margit szoknyája alá. A nő fölnyalábolja (K)-t, fogja a karját, magához szorítja, eltolja, nézegeti, ilyesmire mondják, hogy gyönyörködve. Ott a férje is, egy idegen ember, mindenestre (K) nem ismeri, valaki oda nem tartozó van még a lakásukban. (K) apja mosolyog, de mintha mégsem annyira tetszene neki ez az egész. Vagy micsoda. Vagy tetszik neki? A barátnője volt valamikor, és a nő most mindenképp élvezi a helyzetet. Rózsaszín, bolyhos sapkát hord, forgatja a fejét, forognak a bolyhai, folyton nevetgél, beszél, (K)-t fogdossa. Amitől (K) úgy érzi, mintha bedugult volna a füle. Édeskésen izzadságszagú, puha a melle. Bizonyos értelemben pedig kemény. (K) a szőnyegen játszik, lehasal, próbál a szoknyája alá nézni. Úgy ült a nő, szétnyílt combokkal, hagyta, hogy (K) belásson neki. Ronda rózsaszínű harisnyatartó, (K)-nak legalábbis nem tetszett.

(1.32)

Az apja a fotelben ülve olvas. Mackógatya van rajta. Méregzöld a színe. Hazajön, leveszi az utcai ruháját, összehajtogatja, a szekrénybe pakolja. Eladták az orszózépet. Valami történt, eladták, elajándékozták, megszabadultak tőle, (K) nem emlékszik, hogyan. Mennek ki a meccsre. Indulnak, az apjával megy, föl kell vennie a sapkát. Fradi-pálya, nagy tömeg, csupa férfi, kalapban. Nőket nem lát. Soha nem látni lányokat a pálya szélén, amikor fociznak, ezt nem egészen érti. Tetszene a lányoknak, ahogy játszik, de hát nem nézik. A Tom Jonest olvassa az apja, Világirodalom Remekei sorozat, bugyiszínek. Megérkezik, kipakolja a táskáját, előveszi a könyveket. Ivanhoe, Monte Christo, Bűn és bűnhődés. Ül, olvas. Mond ezt-azt, de nem mondja meg. Nem úgy mondja, nem jön át. Nem mintha (K) tudná, hogy kellene az apjának megmondania, hogy az átmenjen. Rábízta? De mit? Mi az, amit rábíz? Kezden valamit magával, de ahhoz előbb még el kéne *kezdenie* valamit, vagy nem? Egy lánnyal kezdeni valamit. Más emberekkel. Ha be kell vonulnia, akkor mit csináljon. Nem mondott semmit, és (K) nem kérdezte.

(4.30)

Nézegeti a Playboyban a meztelen nőket, és dörzsöli magát. Elélvez, kezdi előlről. Beviszi magával a vécébe a Playboyt, lehajtja az ülőke fedelét. Estélyi ruhás nő, a ruha elöl kigombolva, a melle szabadon, két ujjá közé csípve tartja az előtte álló szmokingos férfi kibontott nyakkendőjét. Kissé hátrahajol, mosolyog. Nem arra néz, aki nézi. Gyönyörű a melle.

(4.2)

Egykor Chemnitz, most Karl-Marx-Stadt, német város Szászországban. Vagyis most Chemnitz, akkor Karl-Marx-Stadt, de ez a most akkor van, hatvannégyben. A cseregyerek, aki (K)-éknál lakott négy-öt napig, német kisfiú, szász akcentussal beszélt, senki nem értett belőle semmit. (K) apja se, még az essen rokonok se. Nem sokat beszélt, elkezdte, azonnal abbahagyta, közben nem nézett senkire. (K) unokabátyja a német feleségével a Margitszigeti Nagyszállóban laktak, ment az egész család fagyaltozni a Lukácsba. Körbeültek egy kisasztalt, és akkor az lett volna az ügymenet, hogy németül beszélgetnek, a rokonok, a fiú, (K) anyja meg (K). (K) nem tudott németül. Beszélni tudott, némi nyelvtan meg szókincs, mondta, amit mondott, ami eszébe jutott, de aztán abból nem lett semmi. Vagy nem sok. Az unokabátyja felesége meg se szólalt. Gut, danke, nein, igazából egy szót se szólt senki.' Nem értem, amit beszél', súgja a nő halkán németül (K) anyjának, és a szeme

sarkából a fiúra pillant. (K) meg a nő mellét nézi. Hallgattak, kanalazták a fagylaltot, (K) bámulta az unokabátyja német feleségének a mellét, jól elvult vele. A nő folyton morgott valamiért a férjére, nem tetszett neki semmi, a fagylaltot is otthagya. A német fiú viszont buzgón kanalazott, látszott rajta, mennyire ízlik neki. Csokoládé, málna, citrom vagy eper, üdvözült pofával ette, csöppet sem törődött azzal, hogy beszélnek-e hozzá vagy nem, primán elvult ő is. Nem beszélt, hanem evett. (K) is. Ették a fagylaltot, finom volt, sokkal jobb, mint bármi. Mint például németül karattyolni. Isteni a fagy, gondolta (K). Mondta is. A német kölcsönös névmás einander, jelentése megfelel a magyar egymás kölcsönös névmásnak.

(4.3)

Mondjuk az unokabátyja német feleségének a mellét megfogni még jobb lett volna, gondolta. De nem mondta. Illetve hát kinek mondta volna. A kölcsönös névmás helyett gyakran a többes számú visszaható névmást használjuk (uns, euch, sich): Wir begrüßten einander. Wir begrüßten uns, üdvözlöttük egymást. Sie zanken miteinander. Sie zanken sich, veszekednek egymással.

© Fortepan, Makovecz Benjámin